

התפתחות אמצעי התקשורת על ציר הזמן, יתרונות וחסרונות מרכזיים

כתב ← דפוס ← עיתון מודפס ← קולנוע ← רדיו ← טלוויזיה ← עיתונות מקוונת ואינטרנט			
מאה 15 יומנים	מאה 17	1928, 1895 ראינוע קולנוע	1920
בישראל: 1966	1950	1969	בישראל: 1987
האמצעי	רקע קצר/ מאפיינים	יתרונות	חסרונות/ קשיים
כתב 	<p>שלב ראשון: כתב תמונתי (פיקטוגראפי). שלב שני: השלב האידיוגראפי = כתב סימנים. שלב שלישי: כתב פונטי = סימנים המייצגים צלילים.</p>	<p>* פריצת מגבלת הזיכרון * יכולת לתעד ולשמור חומרים. * יכולת להגיע לציבור נמענים גדול יותר * התפתחות אינטלקטואלית</p>	<p>* איבוד (הדרגתי) של חלק ממיומנויות הזיכרון. * פגיעה במעמד זקני השבט. * כתיבה דתית ועליונות הכנסייה (לכנסייה היה אינטרס שרבים לא יידעו לקרוא ולכתוב)</p>
דפוס 	<p>מוגדרת כמהפכת ההמונים הראשונה. לאחר מאות שנים, בהן הדרך היחידה להפצת טקסט כתוב הייתה העתקה ידנית, שכלל יוהן גוטנברג את מכשיר הדפוס, במאה ה-15.</p>	<p>* הפצת ידע במהירות ובהיקף חסרי תקדים (אין יותר צורך להעתיק ספר בכתב יד). * גישה חופשית למידע, הכנסייה איבדה מכוחה. * יכולת לשמר מידע ולהשתמש בידע שהצטבר. * צמיחת מוקדים אינטלקטואליים. יותר ידעו קרוא וכתוב. * פריחת הספרות (לימוד ועיון), האמנות והמדעים, חופש ביטוי, יצירתיות.</p>	<p>* נוצר 'פער ידע' בין היודעים קרוא וכתוב לבין אלה שאינם יודעים קרוא וכתוב. * מחסור באנשי מקצוע לצורך כתיבת והדפסת כמות הספרים הרבה.</p>
עיתון (מודפס) 	<p>התפתחות העיתון התפרשה על-פני שנים רבות: החל מ"עיתוני קיר" ברומי, דרך גאזטות (איגרות): עלונים שיצאו בזמנים קבועים והציגו ידיעה מרכזית אחת, ועד ליומנים. היומנים הראשונים החלו בסוף המאה ה-17 (בגרמניה והולנד). דרכי ההפצה השתכללו עם הזמן: פרשים, כרכות דואר, רוכלי רחוב. ממלחה"ע הראשונה, העיתון הפך מדיום פופולארי ביותר. היומנים המרכזיים בישראל: 1919 - "הארץ", 1939 - "ידיעות", 1948 - "מעריב". 2007 - חנימון "ישראל היום"</p>	<p>* חשיפת ציבור רחב בפני מידע ופרשנות. (העיתון הפך אמצעי של תקשורת המונים עם הוזלת ההדפסה). * כלי דמוקרטי, ריבוי קולות ודעות. * תכנים מגוונים לציבור הרחב, תוך אפשרות בחירת הקריאה עפ"י תחומי העניין של הקורא * גמישות ונוחות השימוש: ניידות העיתון, יכולת לחזור ולדפדף בחלקי העיתון השונים.</p>	<p>חסרונות העיתון השתנו במהלך השנים עם השינויים בתפיסות הבעלות (עיתונות פרטית, כלכלית/פוליטית/ ציבורית), עם הפיכתו לפופולארי וצהוב (בסוף המאה ה-19) וכמובן עם כניסת אמצעי התקשורת האלקטרוניים. * פחות עדכני מאמצעי התקשורת אלקטרוניים. * ירידה באיכות התוצר העיתונאי כיום - בגלל ירידה ברווחיות העיתונים (הגורמת להוזלת שכרם של העיתונאים ומכאן להעסקת עיתונאים צעירים, פחות מנוסים ומקצועיים). * עריכה מגמתית שיוצרת "שיקוף" מציאות לא אובייקטיבית. נוצרת הטיה גלויה או סמויה לכיוון הרצוי למערכת, עד להבניית מציאות.</p>
	1895: ראינוע (מוקדן בבית קפה בפריז הסרט	* מקור מידע (תרבותי, חברתי, אומנותי, היסטורי...).	

<p>של הקולנוע - הפקה יקרה של סרטים גרמה לפנייה לז'אנרים מסחריים ולנושאים שיבטיחו הישגים כלכליים.</p> <p>* לצד התרומה של התמונה, הקול והעושר הויזואלי, יש שיאמרו שנגזלה מהצופים הזכות לדמיון (בניגוד לקוראים).</p> <p>* ניצול תכונות הקולנוע לתעמולה אידיאולוגית-נאצית, סובייטית וכדומה.</p>	<p>* כלי ביטוי משמעותי ליוצרים.</p> <p>* יכולת חדשנית לתאר את המציאות הדינאמית, בתנועה וב"עומק" (לא עוד תמונות סטאטיות בעיתון), לאחר מכן אף בתוספת קול.</p> <p>* מקור בידור והנאה נגיש להמונים, לצד מקור להעברת מסרים חברתיים ופוליטיים.</p> <p>* עד הופעת הטלוויזיה שימש הקולנוע כמקור לחוויה קולקטיבית וכמרכז חברתי (ומבלי לפגוע בחוויה הפרטית של הצופה).</p> <p>* שפת הקולנוע שפה אוניברסאלית (שהרי מדברת בדימויים שהם חוצי מעמדות חברתיים).</p> <p>* הפך לתעשייה משגשגת כשלעצמה. תעשייה זו יצרה ופיתחה מקצועות ועיסוקים חדשים בתחומים אמנותיים, מנהליים, כספיים, טכניים ואחרים.</p>	<p>הראשון ע"י האחים לומייר).</p> <p>1905: ניקלאודיון - אולמות הקולנוע הראשונים במחיר שווה לכל נפש (תמורת ניקל) שהפכו למוסד חברתי.</p> <p>1928: הסרט המדבר הראשון, באורך מלא.</p> <p>* מאז ועד שנות ה-40 פרח הקולנוע האמריקאי (הוליווד) ונוצרו פולחני אישיות סביב גיבורי המסך (= מוסד הכוכבות).</p> <p>* בשנות ה-40-50, עם כניסת הטלוויזיה, סבל הקולנוע משפל והחל להיערך לתחרות: טכנולוגיה מתקדמת של קול, צבע, גודל מסך, תמונה תלת-ממדית ועוד.</p> <p>* לאחר הסתגלות הקולנוע לטלוויזיה, נאלץ הקולנוע להתמודד שוב ולשווק עצמו מחדש עקב כניסת הווידאו (בשנות ה-70) ולאחר מכן ה V.O.D. / D.V.D</p>	<p>קולנוע</p>
<p>* חסר המרכיב הויזואלי הקיים בעיתון.</p>	<p>* לא צריך לדעת לקרוא.</p> <p>* מהיר, מיידי ועדכני, גם לקהלים מרוחקים גיאוגרפית.</p> <p>* אין מגבלה של מקום אחד היות והרדיו נייד.</p> <p>* מאפשר להמשיך בפעילות השוטפת בזמן ההאזנה.</p> <p>* השידור ברדיו זול ומאפשר ריבוי תחנות שידור, ומכאן גם להתמחות בקהלים ובתכנים שונים.</p> <p>* התמחות הרדיו בשידורים מקומיים וקהילתיים אפשרה לקבוצות מיעוט לקבל גישה לרדיו.</p> <p>* ההאזנה יכולה להיות חוויה משפחתית ואישית.</p> <p>* שינוי הרגלי בילוי ותרבות:</p> <p>- תרומה רבה להתפתחות המוזיקה הפופולארית.</p> <p>- התפתחות סוגים נוספים של שידורי בידור להמונים: תכניות אירוח, סדרות דרמה ותסכיתי מתח בהמשכים, דיווחים חיים מאירועי ספורט, וכדומה (שכמובן נדחקו עם כניסת הטלוויזיה).</p> <p>* הרדיו מאפשר למאזין להפעיל ולפתח את הדמיון ולהשלים את התמונה בעזרת הקולות והצלילים.</p> <p>* איפשר אינטראקטיביות עם המאזינים (בשלב ההתגוננות).</p>	<p>גלי הרדיו הראשונים נוצרו ב-1888, ובשנת 1906 בקע לראשונה קול אנושי מהמכשיר.</p> <p>הרדיו נכנס לעולם תקשורת ההמונים בסוף העשור השני של המאה ה-20.</p> <p>בשנות מלחמת העולם הראשונה (שנות ה-30) גבר השימוש במכשירי אלחוט, והמכשירים התפתחו והשתכללו = "תור הזהב".</p> <p>הרדיו השפיע רבות על הרגלי בילוי ותרבות ועל עיצוב סדר יום ציבורי.</p> <p>הרדיו בישראל:</p> <p>* עד הקמת המדינה (בימי המנדט הבריטי): שידורים מחתרתיים, בעיקר לארגון התקוממות.</p> <p>* עם הקמת המדינה: הרדיו הוא מחלקה במשרד ראש-הממשלה (שידורים מטעם השלטון).</p> <p>1950 - גלי-צה"ל.</p> <p>1965 - הרדיו הופך לרשות עצמאית ("קול ישראל")</p> <p>1995 - תחילת הרדיו האזורי</p>	<p>רדיו</p>
<p>* צמצום חיי החברה-הטלוויזיה גרמה לאנשים</p>	<p>* בהתחלה: חזרה למושג "מדורת השבט"-בעשורים</p>	<p>בשנות ה-20 של המאה ה-20 הופיעו מכשירי הטלוויזיה הראשונים שהשתמשו בגלי רדיו</p>	

<p>להישאר בבית. *אובדן הילדות: כשהגיעה הטלוויזיה, התנפצו כל חומות ההגנה על הילדים: ילדים יכולים להיחשף לתכנים שונים שאינם מתאימים לגילם. * עידוד מחשבה שטחית ולא רצינית עקב אופייה הקליל והבידורי של הטלוויזיה. * נתפסת כפחות מקצועית, (יחסית לעיתון) בגלל שידורים חיים מזירת אירוע, שלעיתים אינם מאפשרים סינון ואימות של המידע. * "האדם המיידני": נוצר אדם מסוג חדש, שאינו מסוגל לדחות סיפוקים. * אימפריאליזם תרבותי (=השתלטות תרבותית של מדינה על מדינות אחרות דרך אמצעי התקשורת). בעיקר בולטת השתלטות התרבות האמריקאית על התכנים הטלוויזיוניים. * הטלוויזיה (בניגוד לרדיו) לא משאירה הרבה מקום לפיתוח הדמיון.</p>	<p>הראשונים (כשהיה ערוץ אחד/ערוצים מעטים), כולם רואים את אותו הדבר = תחושת אחדות, טשטוש פערי מעמדות, נושאי שיחה משותפים, להיות "IN"..." * בהמשך: מהפך הגלובליות- הטלוויזיה חודרת למקומות שונים בעולם, משדרת אל ומכל מקום כמעט, בו זמנית. (מה שמאפשר הן ללמוד והן "להיות קיים על המפה"). * השידור חוצה הגבולות בשידור חי, מאפשר לצופה לצפות במה שיחפוץ, בלי שמדינות יחסמו מידע תקשורתי מפני תושביהן. * התפתחות הטלוויזיה הרב ערוצית מאפשרת לכל אדם לבחור במה לצפות עפ"י תחומי העניין שלו ועיסוקיו ולהרחיב את ידיעותיו. * ריבוי הערוצים נותן במה גם לטלוויזיה קהילתית המסקרת התרחשויות מזוויות מקומיות.</p>	<p>להעברת תמונות. אולם המכשירים האלה היו מסורבלים ויקרים, והתפתחותה של הטלוויזיה עוכבה, גם עקב מלחה"ע השנייה. * בשנות ה-50, אחרי מלחמת העולם השנייה החל תור הזהב של הטלוויזיה, השימוש בטלוויזיה הביתית התרחב במהירות. * הוקמו שירותי שידור ממלכתיים בארצות רבות ברחבי העולם (במימון כספי הציבור), ובארה"ב הועתק הרעיון של תחנת שידור מסחרית, הממומנת מכספי פרסומות, מן הרדיו אל הטלוויזיה. * בשנות הששים הופיעה הטלוויזיה בצבע, ועד שנות השמונים עברו כמעט כל תחנות השידור בעולם לשידורים בצבע. * משנות השבעים (כשהשיא בשנות התשעים)- היה המעבר לריבוי ערוצים, דבר שיצר תחרות ששינתה את פני הטלוויזיה והפכה את סגנונה לקליל ובידורי. * בשנות השמונים הופיעו טכנולוגיות חדישות כמו העברת שידורי טלוויזיה בכבלים/ לוויין. <p>הטלוויזיה בישראל: 1966- הקמת הטלוויזיה החינוכית (כמחלקה במשרד החינוך). 1968 – ערוץ 1 (השידור הראשון: המצעד הצבאי ביום העצמאות). צורף לרשות השידור. 1981- שידורי צבע. 1990- טלוויזיה בכבלים (בהתחלה: 4 ערוצים בלבד). 1993- ערוץ 2. 2000- לוויין. 2002 – ערוץ 10.</p> </p>	<p>טלוויזיה</p>
<p>* כמויות אדירות של מידע שדורשות לעיתים מיומנויות מחשוב. * נדרשים ציוד ושירותים: מחשב, מודם/ראוטר, תוכנות (שמתחדשים בלי סוף), ספק גישה לאינטרנט, קו טלפון... * עדיין לא לכל האוכלוסייה בעולם יש גישה חופשית לאינטרנט, כך שהעיתונות המקוונת היא, בהכללה, עדיין נחלת אנשים ממעמד סוציאקונומי מסוים ומעלה ומכאן תורמת לפערי מעמדות. * יש פער טכנולוגי בין מדינות מפותחות</p>	<p>* מאגר מידע אדיר (תוך שימוש רחב ונוח במגוון שפות שניתנות להמרה): מנועי חיפוש, קטלוגים, מאגרי מידע... * מידע משולב של צליל, תמונה וטקסט. * מידע עדכני (on line). * מידע נגיש ומהיר להשגה (אקטואלי / ארכיוני). * ניתן להעביר מידע ולשמרו (אינטרנט, מיילים...) * תקשורת גלובלית- אין גבולות גיאוגרפיים. (מאפשר ללמוד, לתרום ידע, לפתח קשרים...) * ישנו משוב, קשר דו כיווני/ אינטראקטיבי-</p>	<p>הולדת האינטרנט ובעקבותיו העיתונות האלקטרונית/מקוונת מתפרשת (כמו אמצעי תקשורת נוספים) לאורך תקופה. עוד בשנות ה-60, החל השימוש באינטרנט בצבא ארה"ב ולאחר מכן גם באוניברסיטאות בארה"ב. ישראל הצטרפה לרשת האינטרנט בשנת 1987. * המחשב והאינטרנט הם מרחב מורכב ונזיל, המשתנה במהירות עצומה. * התקשורת באינטרנט מתבצעת בעזרת רשת</p>	<p>אינטרנט ועיתונות מקוונת</p>

**אינטרנט
ועיתונות
מקוונת**

מחשבים המחוברת ע"י מחשב מרכזי = שרת .
מספר המחשבים המתחברים לשרת גדל עם
השנים בקצב מסחרר.

* השכלולים הטכנולוגיים והשינויים
שבעקבותיהם, מתעדכנים כל העת.

אתרי העיתונות המקוונת המרכזיים בישראל:
YNET, NRG, WALLA

(טוקבקים, פורומים...)

* חופש מידע – מקשה על השלטון/ גופים
אינטרסנטיים להעלים מידע מהציבור.

עיתונות מקוונת:

* יש מקום לפרשנות ולאינדיבידואליות (מצד
הכותב).

* כמעט כל אחד יכול לעשות עיתון. הכל זמין,
המחשב האישי "עושה הכל"...

* עיתונאי יכול לעבוד מהבית, במימנות זהה, לא
מותנה בשום דבר גיאוגרפי.

* למעסיקים: הוזלת כח עבודה (לעיתונאי אינטרנט
משלמים בד"כ פחות).

* יש מגוון אפשרויות בהתאם לדרישות ונטיות
הקורא (פרשנויות, לוחות מודעות... הקורא יכול
אפילו להזמין עיתון בהתאמה אישית בסדר שהוא
רוצה את הכתבות).

* הוזלת עלויות לצרכן (אין צורך לשלם עבור עיתון.
חיסכון בפערי תיווך בלוחות המודעות, למשל).

* יכולת רחבת היקף ומהירה של הפצת והחדרת
מוצרים/רעיונות/התארגנויות/ מחאות וכו'.

* ההיצע של המידע יוצר ביקוש למימנויות (רצון
ללמוד) ומגדיל את אפשרויות תעסוקה.

המנצלות את הטכנולוגיה, לבין מדינות
נחשלות הנשארות מאחור.

* בשל חציית הגבולות (גלובליזציה), אין
היום מגבלה על השתלטות ספקי מידע
ממדינות אחרות = נזק ביטחוני, כלכלי,
תדמיתי, פוליטי.

* האינטרנט פרוץ לסטיות, זיוף, הונאה,
הסתה, פגיעה בפרטיות, פגיעה בזכויות יוצרים,
ריגול תעשייתי ועוד.

* אובדן הילדות: האינטרנט מכניס את הילדים
לעולם אינטראקטיבי טרם זמנם וחומות ההגנה
שלהם מנופצות.

* אינפלציה של מידע.

* האינטרנט פרוץ לוירוסים ותולעים שפוגעים
באתרים.

עיתונות מקוונת:

* היום כל אחד יכול לעשות עיתון. הכל זמין,
המחשב האישי "עושה הכל", ע"ח מקצוענות.

* מידע שאינו בהכרח מדויק, אובייקטיבי, תוך
אי שמירה על כללי וחוקי אתיקה וצנזורה.

* ירידה באיכות של התוצר העיתונאי עקב
הוזלת השכר הגורמת גם להעסקת עיתונאים
צעירים ופחות מנוסים (שמתייחסים אולי
לעבודתם זו כפרנסה נוספת/זמנית).

* חיסרון לאתרים/למפרסמים:

אין די שטחי פרסום (הדף היחיד שודאי כל
גולש באתר יראה, הוא דף הבית, שהפרסום בו
יקר במיוחד).

* למערכות העיתונים: עדיין אי-אפשר להתפרנס
מעיתונות האינטרנט. (הנמענים לא משלמים
עבור העיתון, פרסומות האינטרנט אינן
מכניסות כמו פרסומות בעיתונות המודפסת).

* הפעלת האינטרנט (מצד המוען) מצריכה כח
אדם מקצועי ומיומן בתחום = צריך להתמקצע,
לא כולם יכולים.

לסיכום

- כל אמצעי כולל בתוכו, במידה מסוימת, את האמצעי שקדם לו (הדפוס כולל את הכתב, העיתון כולל את הדפוס וכו').
 - ההתפתחות הטכנולוגית של התקשורת מעצבת את דרכה ואת אופייה של האנושות.
 - היתרונות והחסרונות של כל מדיום הם תלויי תרבות.
 - כל אמצעי תורם את תרומתו ליחיד/לחברה (מידע, השכלה, קדמה, בידור, זמינות וכו'), אך גם גוזל משהו (זמן/ פנאי, פרטיות, חיי חברה/ משפחה וכו').
 - טכנולוגיה חדשה באה לענות על צרכים מסוימים שיש בחברה ועל מגבלות המדיום הקודם (למשל: הווידאו/ טכנולוגיית ה-v.o.d תרמו לשחרור הנמען מהצורך להימצא ליד מכשיר הטלוויזיה בשעת השידור עצמו. החברה כיום מאופיינת באנשים העובדים שעות רבות מחוץ לבית ואינם זמינים תמיד לשעות השידור).
 - טכנולוגיה חדשה אינה מעלימה את קודמתה אלא מגמדת אותה (זמינות לפחות) ולעיתים אף מחייה אותה (למשל: הפקת סרט המבוסס על ספר, אפקטים מיוחדים בקולנוע בעזרת המחשב וכו').
 - כיום אנו נמצאים ב"תקופת השילוב" (Integrated Age), או גלובליות:
- מאז המצאת הטלוויזיה, המחשב והאינטרנט, וטכנולוגיות נוספות הגיעה התפתחות התקשורת לרמה של רוויה מסוימת, וטכנולוגיות חדשות לא מצליחות לפרוץ קדימה. כתוצאה מכך, מתחילות להיווצר טכנולוגיות משנה - כאלה המבוססות על טכנולוגיות קיימות ועל שילובים ביניהן (אינטגרציה, שיפורים ופיתוחים) תופעה המלמדת על התמסדות הטכנולוגיה והטמעתה.
- לדוגמא: אינטרנט/טלוויזיה בטלפון הסלולארי, שירותי מידע בטלוויזיה, וידאו קונפרנס (מפגשי וידאו) וכו'.

